

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการบริหารงานตามหลักอปริหานิยธรรมของเทศบาลตำบลนาแก้ว อำเภอกะลา จังหวัดลำปาง” มีวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้ เพื่อศึกษาวิเคราะห์สภาพทั่วไปบริบทของเทศบาลตำบลนาแก้ว อำเภอกะลา จังหวัดลำปาง เพื่อเปรียบเทียบการบริหารจัดการองค์กรของเทศบาลตำบลนาแก้ว อำเภอกะลา จังหวัดลำปาง เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการกับการประยุกต์ใช้หลักธรรมตามหลักอปริหานิยธรรมกับการบริหารจัดการของเทศบาลตำบลนาแก้ว อำเภอกะลา จังหวัดลำปาง เพื่อศึกษาแนวทางในการประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรม เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารจัดการกับการประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรมของเทศบาลตำบลนาแก้ว อำเภอกะลา จังหวัดลำปาง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods) โดยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลนาแก้วจำนวน ๓๘๑ คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลนาแก้วมีจำนวนทั้งหมด ๙ หมู่บ้าน ดังนี้ หมู่ที่ ๑ บ้านสองแควเหนือ หมู่ที่ ๒ บ้านสองแควใต้ หมู่ที่ ๓ บ้านสบตำ หมู่ที่ ๔ บ้านนาแก้วตะวันตก หมู่ที่ ๕ บ้านจอมปิงลุ่ม หมู่ที่ ๖ บ้านศรีดอนมูล หมู่ที่ ๗ บ้านป่าแข หมู่ที่ ๘ บ้านพระธาตุจอมปิง หมู่ที่ ๙ บ้านสองแควสันติสุข ซึ่งทำการสุ่มแบบชั้นภูมิตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) จำแนกประชากรออกเป็นกลุ่ม ๆ โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณของทาโร่ ยามานะ (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่น ๙๕% และความคลาดเคลื่อน ๕% จำนวนประชากรทั้งหมด ๗,๘๕๖ คน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๘๑ คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์เพื่อหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) หาค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบค่าที (T-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ในกรณีตัวแปรต้นสองตัวแปรและการทดสอบค่า (F-test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่สามตัวแปรขึ้นไป และเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธีผลต่างนัยยะสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ผลการวิจัยสามารถ สรุป อภิปรายผล และมีข้อเสนอแนะตามลำดับดังนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๑.๑ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ๒๐๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๒.๕ อายุของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง ๔๐ ปีขึ้นไป จำนวน ๑๘๗ คน คิดเป็น ร้อยละ ๔๙.๑ ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน ๓๒๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๖.๑ อาชีพของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน ๑๔๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๘.๘ รายได้ของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้จำนวน ๖,๐๐๐-๑๐,๐๐๐ บาท มีจำนวน ๑๕๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๙

๕.๑.๒ ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อประสิทธิผลการบริหารงานตามหลักการบริหารนิยธรรมของเทศบาลตำบลนาแก้ว อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง

ผลการวิจัย พบว่าประชาชนมีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารงานตามหลักการบริหารนิยธรรมของเทศบาลตำบลนาแก้ว อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง โดยแบ่งออกเป็น ๗ ด้าน ได้แก่ ด้านการหมั่นประชุมเป็นเนืองนิตย์ ด้านความพร้อมเพียงในการประชุม มาประชุม เลิกประชุม และทำภารกิจอื่น ๆ พร้อมกัน ด้านการไม่บัญญัติสิ่งใหม่ ๆ ตามอำเภอใจ โดยผิดหลักการเดิมที่หมู่คณะวางไว้ ด้านการให้ความเคารพนับถือผู้มีอาวุโส และรับฟังคำแนะนำจากท่าน ด้านการไม่ข่มเหงหรือล่วงเกินสตรีด้านการให้ความเคารพสักการะปูชนียสถาน ปูชนียวัตถุ และรูปเคารพต่าง ๆ ด้านการให้ความคุ้มครองคนดีมีคุณธรรมให้อยู่ในชุมชนอย่างปลอดภัย โดยวัดจากความคิดเห็นของประชาชนผู้มารับบริการเป็นสำคัญ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.35$, $S.D. = 0.832$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่าการประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมกับประสิทธิผลการบริหารงานของเทศบาลตำบลนาแก้ว อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง สามารถเรียงลำดับความคิดเห็นของประชาชนได้ดังนี้ ด้านไม่ข่มเหงล่วงเกินสตรีมีระดับสูงสุด ($\bar{X} = 3.49$, $S.D. = 0.726$) รองลงมา คือ ด้านการเคารพสักการะปูชนียสถาน ปูชนียวัตถุ ($\bar{X} = 3.44$, $S.D. = 0.786$) ถัดมา คือด้านการเคารพนับถือผู้มีอาวุโส รับฟังคำแนะนำ ($\bar{X} = 3.42$, $S.D. = 0.748$) ด้านการไม่บัญญัติสิ่งใหม่ ๆ ตามอำเภอใจ ($\bar{X} = 3.36$, $S.D. = 0.737$) ด้านการพร้อมเพียงกันในที่ประชุม ($\bar{X} = 3.25$, $S.D. = 0.741$) ด้านการคุ้มครองคนดี เชิดชูคนดีในสังคม ($\bar{X} = 3.23$, $S.D. = 0.761$) ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุดในด้านที่ว่า ด้านการหมั่นประชุมกันเป็นเนืองนิตย์ ($\bar{X} = 3.23$, $S.D. = 0.699$) ดังรายละเอียด ดังนี้

๑. ด้านการหมั่นประชุมกันเป็นเนืองนิตย์ การประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมกับประสิทธิผลการบริหารงานของเทศบาลตำบลนาแก้ว อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ในด้าน

การหมั่นประชุมกันเป็นเนืองนิตย์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๒๓$, $S.D. = ๐.๖๙๙$) เมื่อพิจารณา ในแต่ละข้อ พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานของเทศบาลตำบลนาแก้ว ผู้บริหารเทศบาลได้ดำเนินการประชุมบุคลากรเป็นประจำ

๒. ด้านการพร้อมเพรียงกันในที่ประชุม การประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมกับประสิทธิภาพการบริหารงานของเทศบาลตำบลนาแก้ว อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ในด้านการพร้อมเพรียงกันในการประชุม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๒๕$, $S.D. = ๐.๗๔๑$) และเมื่อพิจารณาในแต่ละข้อ พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานของเทศบาลตำบลนาแก้ว ผู้บริหารเทศบาลได้แจ้งวันนัดประชุม วาระประชุมอย่างพร้อมเพรียง

๓. ด้านการไม่บัญญัติสิ่งใหม่ ๆ ตามอำเภอใจ การประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมกับประสิทธิภาพการบริหารงานของเทศบาลตำบลนาแก้ว อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ในด้านไม่บัญญัติสิ่งใหม่ ๆ ตามอำเภอใจ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๓๖$, $S.D. = ๐.๗๓๗$) และเมื่อพิจารณาในแต่ละข้อ พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานของเทศบาลตำบลนาแก้ว บุคลากรในเทศบาลยึดระเบียบข้อบังคับเป็นบรรทัดฐานในการทำงาน

๔. ด้านการเคารพนับถือผู้มีอาวุโส รับฟังคำแนะนำ การประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมกับประสิทธิภาพการบริหารงานของเทศบาลตำบลนาแก้ว อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ในด้านการเคารพนับถือผู้มีอาวุโส และรับฟังคำแนะนำ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๔๒$, $S.D. = ๐.๗๔๘$) และเมื่อพิจารณาในแต่ละข้อ พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานของเทศบาลตำบลนาแก้ว บุคลากรในเทศบาลให้ความเคารพต่อผู้มีอาวุโส

๕. ด้านไม่ข่มเหงหรือล่วงเกินสตรี การประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมกับประสิทธิภาพการบริหารงานของเทศบาลตำบลนาแก้ว อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ในด้านไม่ข่มเหงหรือล่วงเกินสตรี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๔๙$, $S.D. = ๐.๗๒๖$) และเมื่อพิจารณา ในแต่ละข้อ พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานของเทศบาลตำบลนาแก้ว บุคลากรชายไม่ล่วงละเมิดทางเพศต่อสตรี

๖. ด้านการเคารพสักการะปูชนียสถาน ปูชนียวัตถุ และรูปเคารพต่าง ๆ การประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมกับประสิทธิภาพการบริหารงานของเทศบาลตำบลนาแก้ว อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ในด้านเคารพสักการะปูชนียสถาน ปูชนียวัตถุ และรูปเคารพต่าง ๆ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๔๔$, $S.D. = ๐.๗๘๖$) และเมื่อพิจารณาในแต่ละข้อ พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานของเทศบาลตำบลนาแก้ว บุคลากรในเทศบาลให้ความเคารพแก่พระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์

๗. ด้านให้ความคุ้มครองคนด้อยศีลธรรม ให้อยู่ในชุมชนอย่างปลอดภัย การประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมกับประสิทธิภาพการบริหารงานของเทศบาลตำบลนาแก้ว อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ในด้านให้ความคุ้มครองคนด้อยศีลธรรม ให้อยู่ในชุมชนอย่างปลอดภัย โดยรวมอยู่ใน

ระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๒๓$ S.D. = ๐.๘๓๒) และเมื่อพิจารณาในแต่ละข้อ พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานของเทศบาลตำบลนาแก้ว ผู้บริหารเทศบาลได้สนับสนุนให้ความคุ้มครองแก่คนที่มีศีลธรรมให้อยู่ในชุมชนอย่างปลอดภัย

๕.๑.๓ ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยประสิทธิผลการบริหารงานของเทศบาลตำบลนาแก้ว อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อประสิทธิผลการบริหารงานของเทศบาลตำบลนาแก้ว อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล อันได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาปฏิบัติงาน ตำแหน่ง และรายได้ แสดงด้วยค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (T-test) และค่าเอฟ (F-test) โดยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างรายคู่ โดยวิธีการหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

สมมติฐานที่ ๑ ประชาชน ที่มี เพศ ต่างกัน มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารงานตามหลักการบริหารนิยธรรมของเทศบาลตำบลนาแก้ว อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง แตกต่างกัน จากการวิจัยพบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาแก้ว ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารงานตามหลักการบริหารนิยธรรมของเทศบาลตำบลนาแก้ว พบว่า ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๒ ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารงานตามหลักการบริหารนิยธรรมของเทศบาลตำบลนาแก้ว อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง แตกต่างกัน จากการวิจัยพบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาแก้วที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารงานตามหลักการบริหารนิยธรรมของเทศบาลตำบลนาแก้ว พบว่า ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน

สมมติฐานที่ ๓ ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารงานตามหลักการบริหารนิยธรรมของเทศบาลตำบลนาแก้ว อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง แตกต่างกัน จากการวิจัยพบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาแก้วที่มีระดับต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารงานตามหลักการบริหารนิยธรรมของเทศบาลตำบลนาแก้ว พบว่า แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ ๐.๐๕

สมมติฐานที่ ๔ ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารงานตามหลักการบริหารนิยธรรมของเทศบาลตำบลนาแก้ว อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง แตกต่างกัน จากการวิจัยพบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาแก้วที่มีระดับต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารงานตามหลักการบริหารนิยธรรมของเทศบาลตำบลนาแก้ว พบว่า ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน

สมมติฐานที่ ๕ ประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานตามหลักการบริหารนิยธรรมของเทศบาลตำบลนาแก้ว อำเภอกะลา จังหวัดลำปาง แตกต่างกัน จากการวิจัยพบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาแก้วที่มีระดับต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารงานตามหลักการบริหารนิยธรรมของเทศบาลตำบลนาแก้ว พบว่า ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน

สมมติฐานที่ ๖ หลักการบริหารนิยธรรมมีความสัมพันธ์กับการบริหารงานของเทศบาลตำบลนาแก้ว อำเภอกะลา จังหวัดลำปาง จากผลการวิจัยพบว่า ผลการทดสอบสมมติฐานจำนวน ๕ สมมติฐาน มีสมมติฐานที่ ๑, ๒, ๔ และ ๕ ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรต้น คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ พบว่า ยอมรับสมมติฐาน ไม่แตกต่างกัน ส่วนสมมติฐานที่ ๓ ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรต้น คือ ระดับการศึกษา พบว่า ปฏิเสธสมมติฐาน

๕.๑.๔ ข้อเสนอแนะ จากแบบสอบถาม แนวทางการประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมในการบริหารงานของเทศบาลตำบลนาแก้ว อำเภอกะลา จังหวัดลำปาง ผู้วิจัยสรุปได้ดังนี้

๑. ด้านหมั่นประชุมเป็นเนืองนิตย์ พบว่า เทศบาลควรมีการปรับปรุงเนื้อหาในการประชุม และควรบริหารเวลาในการประชุมให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้นเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมประชุมมีส่วนร่วมอย่างจริงจังเพื่อให้เกิดบรรยากาศเป็นกันเอง ควรมีการควบคุมบรรยากาศในการประชุมให้มีระเบียบวินัยมีเนื้อหาสาระสร้างแรงจูงใจในการประชุม และควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึงอย่างจริงจัง

๒. ด้านการพร้อมเพียงในการประชุมมาประชุม เลิกประชุม และทำภารกิจอื่น ๆ ให้พร้อมกัน พบว่า เจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลนาแก้วในการประชุมในแต่ละครั้งควรมีมาตรการหรือระเบียบข้อบังคับเพื่อให้เกิดความพร้อมเพียงกันในการเข้าร่วมกิจกรรมหรือการประชุมจัดให้มีกิจกรรมเสริมเช่นด้านการทำอาหารเรื่องสุขภาพ และเรื่องเกษตรพื้นบ้านเพื่อเพิ่มทักษะความรู้ควบคู่ไปด้วยและชี้แจงข้อปัญหาให้ชัดเจนถึงความจำเป็นที่ต้องขอความร่วมมือในการประชุมแต่ละครั้งด้วยข้อมูลที่ตีมีเหตุผล

๓. ด้านไม่บัญญัติสิ่งใหม่ ๆ ตามอำเภอใจโดยผิดหลักการเดิมที่หมู่คณะวางไว้ พบว่า เจ้าหน้าที่ทางเทศบาลตำบลนาแก้วควรให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องของกฎระเบียบข้อบังคับที่ถูกต้องชัดเจนแก่ประชาชน และปฏิบัติหน้าที่ด้วยความถูกต้องโปร่งใสเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ และจัดเอกสารหรือทำหนังสือเกี่ยวกับเทศบัญญัติแจกให้ประชาชนที่สนใจไว้เพื่อการศึกษา ไม่ควรกำหนดกฎเกณฑ์ขึ้นมาเอง ในการจะกำหนดกฎเกณฑ์ข้อบังคับควรผ่านมติความเห็นชอบในสภาก่อนถึงจะนำมาบังคับใช้ได้

๔. ด้านการเคารพนับถือผู้ที่อาวุโส และรับฟังคำแนะนำจากท่าน พบว่า เจ้าหน้าที่ของเทศบาลต้องใส่ใจในหน้าที่ และรับใช้ประชาชนโดยยึดหลักของคุณธรรมและมีจริยธรรมเจ้าหน้าที่ของ

เทศบาลควรเปิดโอกาสเปิดใจรับฟังข้อเสนอแนะจากผู้ที่มีอาวุโสในหน้าที่ ผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ และเทคนิคในบางเรื่อง และเปิดใจรับฟังคำแนะนำจากท่านโดยการนำมาปรับปรุงแก้ไขในจุดที่ขาดหายไป

๕. ด้านการไม่ข่มเหงหรือล่วงเกินสตรี พบว่า เจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลนาแก้วควรให้ความสำคัญส่งเสริมให้สตรีเข้าไปมีบทบาทในด้านของกิจกรรมต่าง ๆ ให้มากขึ้นกว่าเดิมมีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่สตรี และผู้ที่มีอายุน้อยเกี่ยวกับความสำคัญของสิทธิหน้าที่ของสตรี และเปิดโอกาสให้สตรีแสดงความคิดเห็นได้โดยไม่มีอคติ และผู้บริหารควรคำนึงถึงความเหมาะสมในหน้าที่ละเว้นสิ่งไม่ดีและทำความดี

๖. ด้านการเคารพสิทธิการบูชาปูชนียสถาน ปูชนียวัตถุ และรูปเคารพต่าง ๆ พบว่า บางครั้งพนักงานเทศบาลไม่ให้ความเคารพต่อสถานที่ และขาดการสนับสนุนในเรื่องของงบประมาณในการดูแลปูชนียวัตถุปูชนียสถาน ปูชนียวัตถุ และควรกำชับเรื่องการจัดทำป้ายพระบรมฉายาลักษณ์ให้มีทุกหมู่บ้าน ควรมีการตรวจสอบถึงความชำรุดเสียหายของปูชนียสถาน ปูชนียวัตถุ หลังจากมีการแจ้งถึงความชำรุดเสียหาย รวมไปถึงการส่งเสริมประเพณีของท้องถิ่นโดยการจัดสรรงบประมาณมาสนับสนุน

๗. ด้านการให้ความคุ้มครองคนที่มีคุณธรรมให้อยู่ในชุมชนอย่างปลอดภัย โดยวัดจากความคิดเห็นของประชาชนผู้เข้ามารับบริการเป็นสำคัญ พบว่า เทศบาลตำบลนาแก้วควรจัดให้มีกิจกรรม และการมอบวุฒิบัตรเพื่อเชิดชูคุณงามความดีของบุคคลที่ทำความดีต่อสังคมชุมชนมีการสนับสนุนให้ทุกคนกระทำความดี โดยมีบทบัญญัติ และรางวัลแก่บุคคลที่ทำความดี มีบทลงโทษแก่บุคคลที่ทำตัวไม่เหมาะสมทำให้ผู้อื่นได้รับความเดือดร้อน

๕.๑.๕ ข้อเสนอแนะ จากการสัมภาษณ์ แนวทางการประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมในการบริหารงานของเทศบาลตำบลนาแก้ว อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ผู้วิจัยสรุปได้ดังนี้

ด้านการหมั่นประชุมเป็นเนืองนิตย์ พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์มีแนวทางว่า การร่วมมือประสานงานกันเพื่อให้มีการประชุมวางแผนการทำงานกับหลายภาคส่วน ทั้งฝ่ายเทศบาลตำบลนาแก้ว อันประกอบไปด้วย ฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายข้าราชการประจำ ภาคประชาชน ฝ่ายดูแลพระพุทธศาสนาหรือฝ่ายสงฆ์ และฝ่ายดูแลความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง ให้ดำเนินไปด้วยความราบรื่นเกิดประโยชน์สูงสุดต่อสังคม ชุมชน ท้องถิ่น และประเทศชาติ

ด้านการพร้อมเพียงกันในการประชุม มาประชุม เลิกประชุม และทำภารกิจอื่น ๆ ให้พร้อมกัน พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์มีแนวทางว่า การบริหารงานของเทศบาลตำบลนาแก้ว อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ด้านการพร้อมเพียงกันในการประชุม มาประชุม เลิกประชุม และทำภารกิจอื่น ๆ พร้อมกัน คือ เป็นการสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นในหมู่คณะทุกภาคส่วนของสังคม ชุมชน มีการร่วมมือ

ร่วมใจกันในการวางแผนการทำงาน เพื่อให้การดำเนินงานนั้นสำเร็จลุล่วงไปอย่างมีประสิทธิภาพ จนเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมอย่างราบรื่นด้วยความพร้อมเพียงกัน

ด้านการไม่บัญญัติสิ่งใหม่ ๆ ตามอำเภอใจ โดยผิดหลักการเดิมที่หมู่คณะวางไว้ พบว่าผู้ให้สัมภาษณ์มีแนวทางว่า การบริหารงานของเทศบาลตำบลนาแก้ว อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ด้านการไม่บัญญัติสิ่งใหม่ ๆ ตามอำเภอใจ โดยผิดหลักการเดิมที่หมู่คณะวางไว้ คือ การบริหารงานต้องยึดหลักความถูกต้องความชอบธรรม ยึดหลักของกฎหมายบ้านเมือง ที่ตั้งอยู่แล้วก็เพื่อให้เกิดความเป็นธรรม เกิดความสงบสุขขึ้นในสังคม ชุมชน ไม่ควรกำหนดกฎข้อบังคับขึ้นเองตามใจชอบ ในการที่จะออกกฎข้อบังคับได้นั้นควรจะมีการเสนอผ่านในที่ประชุมของสภาก่อน จึงจะสามารถนำกฎข้อบังคับดังกล่าวมาใช้ได้ ควรเน้นหลักความถูกต้อง โปร่งใสเป็นสำคัญ

ด้านการเคารพนับถือผู้มีอาวุโสและรับฟังคำแนะนำจากท่าน พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์มีแนวทางว่า การบริหารงานของเทศบาลตำบลนาแก้ว อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ในด้านการเคารพนับถือผู้มีอาวุโส และรับฟังคำแนะนำจากท่าน คือ การยึดถือธรรมเนียมปฏิบัติที่สืบทอดกันมา การให้เกียรติต่อผู้ที่ผ่านประสบการณ์มาแล้วมากมายในชีวิต หรือการให้ความเคารพนับถือผู้บังคับบัญชาของหน่วยงานต่าง ๆ เป็นสิ่งจำเป็นที่ควรจะทำ ความเคารพ และนับถือท่านด้วยตลอดจนไปถึงประชาชนชาวบ้านผู้ที่รอบรู้สภาพแวดล้อม และมีความภูมิรู้มากมาย ควรเปิดโอกาสให้ท่านได้เสนอข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะในด้านต่าง ๆ เพื่อที่จะสามารถนำมาปรับปรุง ประยุกต์ใช้กับสายงานในด้านต่าง ๆ ได้

ด้านการไม่ข่มเหงหรือล่วงเกินสตรี พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์มีแนวทางว่า การบริหารงานของเทศบาลตำบลนาแก้ว อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ในด้านการไม่ข่มเหงหรือล่วงเกินสตรี คือการคำนึงถึงหลักของความเสมอภาคกันในสังคม การเคารพนับถือกัน การให้เกียรติซึ่งกันและกัน ต้องเป็นไปด้วยความเท่าเทียมกัน ไม่แบ่งชนชั้น ไม่แบ่งเขาแบ่งเรา ไม่แบ่งแยก ไม่ข่มเหงกัน ควรมีการเชิญชวน และเปิดโอกาสในสตรีเข้ามามีบทบาทในด้านต่าง ๆ ตามฐานะที่สตรีพึงทำได้ เพื่อจะทำให้การอาศัยอยู่ร่วมกันในสังคม ชุมชน ท้องถิ่นจะเป็นไปด้วยความสงบร่มเย็นและเป็นสุข

ด้านการเคารพสักการะปูชนียสถาน ปูชนียวัตถุ และรูปเคารพต่าง ๆ พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์มีแนวทางว่า การบริหารงานของเทศบาลตำบลนาแก้ว อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ในด้านการเคารพสักการะปูชนียสถาน ปูชนียวัตถุ และรูปเคารพต่าง ๆ คือ เทศบาลตำบลนาแก้วควรมีการรณรงค์ หรือส่งเสริมให้มีกิจกรรมให้เกิดขึ้นภายในวัด ควรมีการเคารพให้เกียรติแก่สถานที่ การทำนุบำรุงสถานที่ต่าง ๆ ในบริเวณชุมชนที่เคยเป็นที่สักการะบูชา หรือสถานที่สำคัญในทางพระพุทธศาสนา ควรมีการส่งเสริมให้วัดเป็นแหล่งเรียนรู้ทางศาสนา และควรส่งเสริมให้ประชาชนมีการเรียนรู้ทางด้านประวัติศาสตร์ ตลอดจนการส่งเสริมให้มีพิธีการเคารพสักการะตามธรรมเนียมที่เคยสืบทอดกันมา

ให้ระลึกถึงคุณงามความดีที่บรรพบุรุษท่านได้สร้างไว้เพื่อเป็นมรดกตกทอดสืบต่อมาให้ดำรงอยู่สืบต่อไป

ด้านการให้ความคุ้มครองคนดีมีคุณธรรม ให้อยู่ในชุมชนอย่างปลอดภัย โดยวัดจากความคิดเห็นของประชาชนผู้มาใช้บริการเป็นสำคัญ พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์มีแนวทางว่า การบริหารงานของเทศบาลตำบลนาแก้ว อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ด้านการให้ความคุ้มครองคนดีมีคุณธรรมให้อยู่ในชุมชนอย่างปลอดภัย โดยวัดจากความคิดเห็นของประชาชนผู้มาใช้บริการเป็นสำคัญ คือ การให้ความคุ้มครองคนดีมีคุณธรรมให้อยู่ในสังคมอย่างปลอดภัยนั้น ควรจะรวมไปถึงการส่งเสริมในด้านของกิจกรรมจิตอาสา การแสดงความกตัญญูต่อผู้ที่มีพระคุณ การช่วยเหลือสังคมในด้านต่าง ๆ อันก่อประโยชน์ให้แก่ชุมชน ซึ่งการคุ้มครองหรือการเชิดชูคนดีนั้น ไม่ได้หมายความว่าถึงการที่จะให้รางวัลเป็นสิ่งของเท่านั้น แต่อาจเป็นการให้ความเคารพ การให้เกียรติ ยกย่องด้วยการกระทำหรือคำชื่นชม อันเป็นแรงกระตุ้นให้บุคคลในสังคม ชุมชน เกิดการตื่นตัว และเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนลดความเห็นแก่ตัวของตัวเองลงได้

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารงานตามหลักการบริหารนิยธรรมของเทศบาลตำบลนาแก้ว อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง พบว่าประสิทธิภาพการบริหารงานตามหลักการบริหารนิยธรรมของเทศบาลตำบลนาแก้ว อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ได้แก่ ด้านการหมั่นประชุมกันเป็นเนืองนิตย์ ด้านการพร้อมเพียงกันในที่ประชุม ด้านการไม่บัญญัติสิ่งใหม่ ๆ ตามอำเภอใจ ด้านการเคารพนับถือผู้มีอาวุโส รับฟังคำแนะนำ ด้านไม่ข่มเหงล่วงเกินสตรี ด้านการเคารพสักการะปูชนียสถาน ปูชนียวัตถุ ด้านการคุ้มครองคนดี เชิดชูคนดีในสังคม เมื่อพิจารณาจากปัจจัยส่วนบุคคลโดยความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมในการบริหารงานของเทศบาลตำบลนาแก้ว อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.19$) แสดงให้เห็นว่าเทศบาลตำบลนาแก้ว มีการบริหารงานโดยยึดหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาประยุกต์ใช้กับ การบริหารโดยหลักการบริหารนิยธรรมเป็นหลักธรรมไม่เป็นที่ตั้งแห่งความเสื่อมเป็นไปเพื่อความเจริญฝ่ายเดียว ช่วยให้การบริหารงานทั้งภายในและภายนอกองค์กรเกิดความพร้อมเพรียงของหมู่คณะ ให้เกิดความสามัคคีในการบริหารงานจนเกิดความเจริญก้าวหน้าในการบริหารงานทุก ๆ ด้านพร้อมพร้อมกัน ซึ่งสอดคล้องรับผลการวิจัยของ **ประยงค์ พรหมมา** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลัก

อธิปหานิยธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น” ผลการศึกษาพบว่า^๑ พนักงานมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักอธิปหานิยธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๔.๕๓$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า พนักงานมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักอธิปหานิยธรรมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับคือ ด้านการเคารพเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา ด้านการให้เกียรติ และคุ้มครองสิทธิสตรี ด้านการส่งเสริมและรักษาวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม ด้านการอารักขาคุ้มครองปกป้องกันชอบ ด้านการพร้อมเพียรกันประชุม ด้านการประชุมกันเนืองนิตย์ และด้านการไม่บัญญัติหรือเลิกล้มข้อบัญญัติ ตามอำเภอใจ ตามลำดับเมื่อพิจารณาผลการวิจัยเป็นรายด้านสามารถนำมาอภิปรายผลวิจัยได้ ดังนี้

๑. ด้านหมั่นประชุมเป็นเนืองนิตย์ จากการศึกษาพบว่าประชาชนมีความเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักอธิปหานิยธรรมในการบริหารงานของเทศบาลตำบลนาแกว อำเภอกะเคา จังหวัดลำปาง ด้านหมั่นประชุมกันเรื่องนี้อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๔.๕๓$) ซึ่งสามารถอภิปรายได้ว่าเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารของเทศบาลตำบลนาแกว อำเภอกะเคา จังหวัดลำปาง ได้มีแผนการทำงานร่วมกับฝ่ายนิติบัญญัติ และเจ้าหน้าที่ของเทศบาลที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยมีการประชุมเพื่อวางแผนการทำงานรับใช้ประชาชนด้วยความมุ่งมั่นในการทำงานมีความสำนึกในหน้าที่ทั้งในเทศบาล และนอกสถานที่ร่วมกับประชาชนโดยมีการจัดประชุมประชาคมหมู่บ้านทุกหมู่บ้าน และทุกพื้นที่ของเขตเทศบาลตำบลนาแกว เพื่อให้เกิดการพัฒนาจนสามารถบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนโดยเฉพาะในเรื่องเร่งด่วนต้องรีบทำให้บรรเทาคลี่คลายไปในทางที่ดีอย่างต่อเนื่องโดยไม่ได้ลัดละ ดังนั้นการเตรียมความพร้อมการวางแผนการทำงานด้วยการหมั่นให้มีการประชุมอย่างต่อเนื่องจึงมีความจำเป็นอย่างมากซึ่งสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ของ **ศิริพงษ์ เขาเรียง** นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลนาแกว ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “เทศบาลตำบลนาแกวได้มีการจัดตารางวางแผนการประชุมปรึกษาหารือร่วมกันกับฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติอย่างต่อเนื่อง และเป็นประจำมีการประชุมติดตามผลการดำเนินงานเมื่อปฏิบัติงานเสร็จสิ้นทุกครั้งด้วยเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการทำงาน”^๒ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระคณพศ กิตติสาโร** (ประกอบเสียง) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษา

^๑ ประยงค์ พรหมมา, “การบริหารงานตามหลักอธิปหานิยธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓), หน้า ๕๕.

^๒ สัมภาษณ์ นายศิริพงษ์ เขาเรียง, นายกเทศมนตรีตำบลนาแกว, ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๖๐.

องค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี” ผลการศึกษาวินิจฉัยพบว่า^๓ พนักงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบางกรวยมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๘๕$) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่าผู้บริหารพนักงานและลูกจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบางกรวยมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมากทุกด้าน

๒. ด้านการประชุม หรือเลิกประชุมอย่างพร้อมเพรียงกัน และทำภารกิจอื่น ๆ ให้พร้อมเพรียงกัน จากการศึกษาพบว่าประชาชนมีความเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักการบริหารงานของเทศบาลตำบลนาแก้ว อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ด้านการประชุมหรือเลิกประชุมอย่างพร้อมเพรียงกันโดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๓.๒๕$) ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารของเทศบาลตำบลนาแก้ว อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ฝ่ายบริหารของเทศบาลตำบลนาแก้ว อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ได้มีการบริหารอยู่ร่วมกันกับเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายเตรียมความพร้อมวางแผนการทำงาน ด้วยการหมั่นให้มีการประชุมอย่างต่อเนื่องเป็นประจำแล้วนั้น ความสามัคคีร่วมมือร่วมใจกันทำงานด้วยความพร้อมเพรียง ซึ่งสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ของ **ธนะภูมิ สิงห์สัน** รองนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลนาแก้ว ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “การร่วมมือกันประชุมวางแผนการทำงานด้วยความพร้อมเพรียงพร้อมใจกันทำภารกิจ และเลิกประชุมกัน ด้วยความพร้อมเพรียงกัน หลังจากมีการลงมติเห็นชอบในที่ประชุมโดยยึดกฎระเบียบข้อบังคับอย่างเคร่งครัด เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสามัคคี ซึ่งเป็นแบบอย่างที่ดีงาม และได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องด้วยดีจนเสร็จสิ้นภารกิจด้วยความพร้อมเพรียงกัน”^๔ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **กিজา โพธิ์แดน** ได้ศึกษาวินิจฉัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลลาดยาว อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์” ผลการศึกษาวินิจฉัยพบว่า การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลลาดยาว อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ ผู้นำชุมชนมีส่วนร่วม ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๓๒$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การมีส่วนร่วมด้านการรับผลประโยชน์อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการมีส่วนร่วม

^๓ พระคณพศ กิตติสารโร (ประกอบเสียง), “การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๕๐.

^๔ สัมภาษณ์ นายธนะภูมิ สิงห์สัน, รองนายกเทศมนตรีตำบลนาแก้ว, ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๖๐.

ด้านการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมด้านดำเนินการ และการมีส่วนร่วมด้านติดตาม และประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง^๕

๓. ด้านการไม่บัญญัติสิ่งใหม่ ๆ ตามอำเภอใจ จากการศึกษาพบว่าประชาชนมีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมในการบริหารงานของเทศบาลตำบลนาแก้ว อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ในด้านการไม่บัญญัติสิ่งใหม่ ๆ ตามอำเภอใจ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = ๓.๓๖) ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า เทศบาลตำบลนาแก้ว อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง บริหารงานเป็นแบบอย่างถูกต้องชอบธรรม โดยยึดกฎระเบียบข้อบังคับอย่างเคร่งครัดใช้อำนาจหน้าที่ในการบริหารงานตามที่กฎหมายกำหนดไว้ไม่ใช้อำนาจแก่งแย่งระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ตามใจชอบ และเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าไปศึกษา หาความรู้เกี่ยวกับข้อบัญญัติต่าง ๆ ได้อย่างเป็นกันเอง ซึ่งสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ของ **รุ่ง ธนชัย** ปลัดเทศบาลตำบลนาแก้ว อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “เจ้าหน้าที่เทศบาลได้มีการบริหารงานโดยยึดหลักของกฎหมาย คำนึงถึงความถูกต้องชอบธรรม ไม่ลุแก่อำนาจแก่งแย่งระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ตามอำเภอใจ”^๖ สอดคล้องกับงานวิจัยของ **เสนอ อัครมณฑา** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการตามหลักการบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี” พบว่า ระดับความคิดเห็นในการนำหลักการบริหารนิยธรรม ด้านขนบธรรมเนียมที่ดั้งเดิมขององค์กรที่ยังปฏิบัติได้อยู่ นั้น ควรรักษาไว้ และไม่บัญญัติหรือล้มเลิกกฎเกณฑ์ระเบียบกติกาของสังคมตามความพอใจของตน โดยไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = ๓.๓๖)^๗

๔. ด้านการเคารพนักโทษที่มีอาวุโส รับฟังคำแนะนำจากท่าน จากการศึกษา พบว่าประชาชนมีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมในการบริหารงานของเทศบาลตำบลนาแก้ว อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ด้านการเคารพนักโทษที่มีอาวุโสและรับฟังคำแนะนำจากท่านโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = ๓.๔๒) ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าเทศบาลตำบลนาแก้ว อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง บริหารงานโดยมีสายการบังคับบัญชาชัดเจนไปตามขั้นทำให้ง่ายต่อการสั่งการ และเกิดความรับผิดชอบในหน้าที่ของฝ่ายปฏิบัติงานอย่างชัดเจนเป็นรูปประธรรม ซึ่งสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ของสัมภาษณ์ **อนิวัฒน์ นามเมือง** สมาชิกสภา

^๕ กิจจา โพนแดน, “การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลลาดยาว อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓), หน้า ๖๖.

^๖ สัมภาษณ์ นายรุ่ง ธนชัย, ปลัดเทศบาลตำบลนาแก้ว, ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๖๐.

^๗ เสนอ อัครมณฑา, “รูปแบบการบริหารจัดการตามหลักการบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓), หน้า ๖๐.

เทศบาลตำบลนาแก้ว อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “การปฏิบัติงานของผู้บังคับบัญชาด้วยความถูกต้องชอบธรรม และมีการสั่งการบังคับบัญชาตามสายการบังคับบัญชาให้ปฏิบัติงานเป็นไปตามอำนาจหน้าที่ตามมติในที่ประชุมทุกฝ่ายต้องให้ความเคารพนับถือผู้บังคับบัญชาอย่างเคร่งครัด ซึ่งถือเป็นธรรมเนียมปฏิบัติ”^๙ สอดคล้องกับงานวิจัยของ **สำเภา เกาศรี** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาตามหลักอปริหานิยธรรม ๗ ของกลุ่มโรงเรียนวังทองสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรเขต ๑ (การบริหารการศึกษา)” ผลการศึกษาพบว่า^{๑๐} การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาตามหลักอปริหานิยธรรม ๗ ของกลุ่มโรงเรียนวังทองสังกัดสำนักงานพื้นที่เขตการศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรเขต ๑ ด้านการมีความเคารพนับถือต่อผู้บังคับบัญชาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๔๓$) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อพบว่าบุคลากรทางการศึกษามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับมากทุกข้อ

๕. ด้านไม่ชมเชยลงเกินสตรี จากการศึกษา พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารงานของเทศบาลตำบลนาแก้ว อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ในด้านไม่ชมเชยลงเกินสตรี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๓.๔๙$) ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลนาแก้ว อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ได้มีการบริหารงานโดยให้ความเคารพในสิทธิของสตรีไม่มีการแบ่งแยกในการทำงาน ให้ความเสมอภาคให้อิสระในการทำงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ของ **ธนกฤต ถิ่นสุวรรณ** สมาชิกสภาเทศบาลตำบลนาแก้ว อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ทางเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลนาแก้วได้ให้สัมภาษณ์ว่า “การส่งเสริมให้สตรีเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ทำให้เกิดความคิดเห็นที่หลากหลายอันเป็นประโยชน์ต่อการขับเคลื่อนนโยบายไปสู่การปฏิบัติได้เป็นอย่างดี”^{๑๑} สอดคล้องกับ **พิศมัย หมกทอง**^{๑๒} ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร” ด้านหลักนิติธรรม จากผลการศึกษาวิจัยพบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เห็นด้วยเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีการบริหารงาน

^๙ สัมภาษณ์ นายอนิวัฒน์ นามเมือง, สมาชิกเทศบาลตำบลนาแก้ว, ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๖๐.

^{๑๐} สำเภา เกาศรี, “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาตามหลักอปริหานิยธรรม ๗ ของกลุ่มโรงเรียนวังทองสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรเขต ๑”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗), หน้า ๕๗.

^{๑๑} สัมภาษณ์ นายธนกฤต ถิ่นสุวรรณ, สมาชิกเทศบาลตำบลนาแก้ว, ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๖๐.

^{๑๒} พิศมัย หมกทอง, “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕), หน้า ๕๑.

ตามหลักธรรมาภิบาลเห็นด้วยทุกข้อแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสำนักงานเขตบางกอกน้อย ให้ความสำคัญในการบริหารงาน ซึ่งเน้นความเป็นธรรมตามระเบียบ ข้อกฎหมาย ของทางราชการเพื่อปลูกฝังให้บุคลากรของสำนักงานเขตบางกอกน้อยเคารพกฎระเบียบและกฎหมาย

๖. ด้านการเคารพสิทธิการบูชาสถาน ปุชนียวัตถุ จากการศึกษา พบว่าประชาชนมีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรมในด้านการบริหารงานของเทศบาลตำบลนาแก้ว อำเภอกะลา จังหวัดลำปาง ในด้านการเคารพสิทธิการบูชาสถาน ปุชนียวัตถุ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.44$) ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า เจ้าหน้าที่ของเทศบาลตำบลนาแก้ว อำเภอกะลา จังหวัดลำปาง ได้มีการพัฒนาให้โบราณสถานที่มีอยู่ในชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยว ทั้งยังมีการอนุรักษ์ส่งเสริมให้เป็นแหล่งศึกษาทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญ และส่งเสริมให้เกิดประเพณีนิยมต่าง ๆ ของพื้นบ้าน ซึ่งสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ของ **พระครูสุจินตศาสนกิจ** เจ้าคณะตำบลนาแก้วเขต ๒ อำเภอกะลา จังหวัดลำปาง ได้เมตตาให้สัมภาษณ์ “ว่าเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลนาแก้ว อำเภอกะลา จังหวัดลำปาง ได้ให้ความร่วมมือกับทางคณะสงฆ์ โดยมีการส่งเสริม ทำนุบำรุงวัดอาราม รวมทั้งให้การสนับสนุนกิจกรรมการส่งเสริมให้มีพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา ส่งเสริมให้มีการรักษาวัฒนธรรมประเพณีอย่างต่อเนื่อง”^{๑๒} ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระครูใบฎีกาสมอน สุทธิโก (อยู่อ่อน)**^{๑๓} ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์ต่อการอนุรักษ์ประเพณีมอญ อำเภอมะนัง จังหวัดสตูล” จากผลการวิจัยพบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์ต่อการอนุรักษ์ประเพณีมอญอำเภอมะนัง จังหวัดสตูล ด้านขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์ ต่อการอนุรักษ์ประเพณีมอญอำเภอมะนัง จังหวัดสตูล ด้านขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมอยู่ในระดับมากทุกข้อและด้านศาสนา และความเชื่อพบว่าประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์ต่อการอนุรักษ์ประเพณีมอญอำเภอมะนัง จังหวัดสตูล ด้านศาสนาและความเชื่ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์ต่อการอนุรักษ์ประเพณีมอญอำเภอมะนัง จังหวัดสตูล ด้านศาสนา และความเชื่ออยู่ในระดับมากทุกข้อ

๗. ด้านการคุ้มครองคนดี เชิดชูคนดีในสังคม จากการศึกษา พบว่าประชาชนมีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรมในด้านการบริหารงานของเทศบาลตำบลนาแก้ว

^{๑๒} สัมภาษณ์ พระครูสุจินตศาสนกิจ, เจ้าคณะตำบลนาแก้ว เขต ๒, ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๖๐.

^{๑๓} พระครูใบฎีกาสมอน สุทธิโก (อยู่อ่อน), “บทบาทของพระสงฆ์ต่อการอนุรักษ์ประเพณีมอญ อำเภอมะนัง จังหวัดสตูล”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕), หน้า ๕๑.

อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ในด้านการคุ้มครองคนดี เชิดชูคนดีในสังคม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = ๓.๓๕) ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า เจ้าหน้าที่ของเทศบาลตำบลนาแก้ว อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ได้มีการส่งเสริม การให้ความคุ้มครองคนดีมีคุณธรรมให้อยู่ในสังคมอย่างปลอดภัย รวมไปถึงการส่งเสริมในด้านของกิจกรรมจิตอาสา การแสดงความกตัญญูต่อผู้ที่มีพระคุณ การช่วยเหลือสังคมในด้านต่าง ๆ อันก่อประโยชน์ให้แก่ชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับผลสัมฤทธิ์ของ **กฤษฎา แสงแก้ว** ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๕ ตำบลนาแก้ว อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ให้สัมภาษณ์ว่า “เจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลนาแก้ว ควรจะให้ประสานงานโดยร่วมมือกันกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง ในชุมชนเพื่อส่งเสริมให้เยาวชนได้เล่าเรียนธรรมะ บวชเรียนในภาคฤดูร้อน และควรจัดให้มีปฏิบัติ ธรรมให้เกิดขึ้นภายในวัด หมู่บ้านและชุมชน ควรส่งเสริมสนับสนุนในด้านของพิธีกรรมของ พระพุทธศาสนา เช่นพิธีเวียนเทียน ในวันวิสาขบูชา วันมาฆบูชา ประเพณีตานก๋วยสลาก ประเพณีเป็ง ประเพณีปี๋ใหม่เมือง เพื่อเป็นการปลูกฝังให้เยาวชนได้ลดความแข่งแกร่งภายในจิตใจ และเกิดการฝึกฝน ในการทำความดี โดยการส่งเสริมของเจ้าหน้าที่ซึ่งได้มีการร่วมมือกับทุกภาคส่วนในชุมชน”^{๑๔} ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระครูสิงห์แก้ว วชิรมโม**^{๑๕} ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของผู้สูงอายุ ในการส่งเสริมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา : ศึกษากรณีตำบลเหล่ายาว อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัด ลำพูน” จากผลการศึกษาวิจัยสรุปได้ว่า ด้านบทบาทของผู้สูงอายุในการส่งเสริมกิจกรรมทาง พระพุทธศาสนา คือการอุปถัมภ์พระสงฆ์มากที่สุดเช่นการถวายภัตตาหารเป็นประจำของอุบาสก อุบาสิกา ยารักษาโรคและสร้างเสนาสนะ ด้านการชักชวนคนเข้าวัดอยู่ในระดับมากและมากที่สุด ในการจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาเนื่องในวันสำคัญ เช่น วันมาฆบูชา วิสาขบูชา เป็นต้น และประเพณีท้องถิ่นต่าง ๆ เช่น ประเพณีลอยกระทง เป็นต้น

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่องประสิทธิภาพการบริหารงานตามหลักการบริหารนิยธรรมของเทศบาล ตำบลนาแก้ว อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑. เทศบาลตำบลนาแก้ว ควรสนับสนุนให้เจ้าหน้าที่ที่มีการศึกษาถึงหลักการบริหารนิยธรรม อย่างจริงจังในองค์กร เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่

^{๑๔} สัมภาษณ์ นายกฤษฎา แสงแก้ว, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๕ ตำบลนาแก้ว, ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๖๐.

^{๑๕} พระครูสิงห์แก้ว วชิรมโม, “บทบาทของผู้สูงอายุในการส่งเสริมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา : ศึกษากรณีตำบลเหล่ายาว อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๕๙.

๒. เจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลนาแก้ว ควรนำหลักอภินิหารธรรมไปบูรณาการร่วมกับการกำหนดนโยบายการวางแผนพัฒนาภายในชุมชน ท้องถิ่น

๓. เจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลนาแก้วควรนำเอาหลักอภินิหารธรรมไปบูรณาการร่วมกับแนวคิด ทฤษฎีด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับการบริหารงานภายในองค์กร เพื่อให้เจ้าหน้าที่เกิดความสามัคคีกันในหมู่คณะ

๔. ควรส่งเสริมให้ประชาชน มีการศึกษาถึงหลักอภินิหารธรรมทั้ง ๗ ด้าน อย่างแท้จริง เพื่อประโยชน์ สุข และสามัคคีให้เกิดขึ้นภายในสังคมและชุมชน

๕. เจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลนาแก้ว ควรกำหนดแผนการดำเนินงานด้านส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่ประชาชน โดยมีหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เช่น หลักอิทธิบาทธรรม ๔ ประการ และหลักพรหมวิหาร ๔ เป็นต้น

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

๑. เจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลนาแก้ว อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ควรมีการประชุมอย่างต่อเนื่องเป็นประจำเพื่อวางแผนการทำงาน โดยนำเอาหลักอภินิหารธรรมไปปฏิบัติใช้ให้เกิดประโยชน์และเห็นรูปธรรมที่ชัดเจน

๒. เจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลนาแก้ว อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ควรมีมาตรการที่ดีเพื่อจะทำให้การประชุมวางแผนการทำงานเป็นไปโดยราบรื่นและเกิดความสามัคคีร่วมมือกันด้วยความพร้อมเพรียงกันเป็นหมู่คณะ

๓. เจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลนาแก้ว อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ควรส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ทุกระดับปฏิบัติงาน โดยยึดประโยชน์ของส่วนรวมเป็นที่ตั้งไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนหรือละเมิดกฎเกณฑ์ต่าง ๆ จากตำแหน่งหน้าที่การงาน

๔. ผู้บริหารเทศบาลตำบลนาแก้ว อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ควรให้ความสำคัญต่อผู้ใต้บังคับบัญชา โดยให้ความเสมอภาคต่อผู้ร่วมงานไม่ลำเอียงไม่เลือกที่รัก มักที่ชัง ในการสั่งการ

๕. เจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลนาแก้ว อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ควรส่งเสริมให้สตรีที่มีความรู้ความสามารถเข้าไปมีบทบาทในสังคม และสนับสนุนให้สตรีมีส่วนร่วมในการบริหารงาน โดยผ่านการคัดเลือกสรรตามความรู้ความสามารถ ได้อย่างเสมอภาค

๖. เจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลนาแก้ว อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ควรให้ความสำคัญต่อปุชนิยสถาน ปุชนิยวัตถุ และรูปเคารพต่าง ๆ และพัฒนาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ และส่งเสริมวัฒนธรรมการอนุรักษ์ไว้ เพื่อเป็นที่สักการะบูชาของท้องถิ่น ตลอดจนจนถึงการจัดตั้งรูปพระบรมฉายาลักษณ์ไว้ตามสถานที่สำคัญเช่นในเทศบาล โรงเรียนและทุกหมู่บ้าน

๗. เจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลนาแก้ว อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ควรส่งเสริม ให้มีกิจกรรม และพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา เพื่อให้ประชาชนเห็นคุณค่าของประเพณี และวัฒนธรรมซึ่งนับวัน จะสูญหายสังคม ชุมชน ท้องถิ่น และจะทำให้เกิดความรู้สึกสามัคคีขึ้นได้

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาวิจัยเรื่องประสิทธิผลการบริหารงานตามหลักอปริหานิยธรรมของเทศบาล ตำบลนาแก้ว อำเภอเกาะคาจังหวัดลำปาง ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ เพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ดังต่อไปนี้

๑. ควรทำการศึกษาแนวทางการพัฒนาที่ได้รับเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรม ในการบริหารงาน
๒. ควรทำการศึกษาถึงผลที่ได้รับเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรมในการ บริหารงาน
๓. ควรทำการศึกษาโดยนำหลักพุทธธรรมอื่น ๆ เช่น หลักอิทธิบาทธรรม ๔ ประการ และหลักพรหมวิหาร ๔ ไปประยุกต์ใช้ในการบริหารงานของเทศบาล